Van onderricht naar onderwijs

De taal van de blanken
‘’Hoezo analfabetisme?’’ roept een gebaarde man met tulband agressief ‘’Mijn leerlingen kunnen prima lezen en schrijven in het Arabisch!’’ ‘’Hou je kop Achmed’’ krijgt hij ten antwoord van een zware, rustige, man met bril. ‘’Ga een serieuze discussie niet zitten verklooien met religie’’. ‘’Je weet best’’, zegt een ander, ‘’alfabetisme, dat is de taal van de blanken: Engels.’’ ‘’Dat jouw achterlijke geitenhoeders de Koran kunnen lezen heeft niks met alfabetisme te maken’’ herneemt de gebrilde dikkerd ‘’ Die jongens kunnen stukken Koran over schrijven maar ze kunnen nog geen gesprek voeren in het Arabisch. Bovendien heb je daar in de moderne wereld niks aan. Het gaat om Engels, dat is de taal van ontwikkeling’’

Analfabetisme aanpakken
Achmed sputtert nog wat maar het is duidelijk dat de meerderheid niks van zijn standpunt moet hebben. Dat zegt wel wat, want het discussiërende gezelschap is de verzamelde intellectuele elite van Wajir. Allemaal leraren en anderen die verantwoordelijk zijn voor het onderwijs in het district. Het ministerie van onderwijs heeft ze bij elkaar geroepen. Een vergadering over het aanpakken van analfabetisme in het district Wajir.
Ik wil niet storen. Probeer onopvallend aan te schuiven op de tweede rij. Maar zo gaat dat niet. Dat had ik kunnen weten. De hoogst aanwezige baas legt de vergadering stil. Vriendelijk legt hij de aanwezigen uit dat de Stichting Welzijn Wajir wel 10 lagere scholen en de Furaha Middelbare School in Wajir geholpen heeft. Dan is het goed. Ik mag erbij zijn. Ook de mensen die me niet kennen, kijken niet langer wantrouwig.
We zijn in Garissa, zeven uur rijden van Wajir. Daar waar het asfalt naar Nairobi begint. De weg van Garissa naar Wajir is alleen aantrekkelijk voor mensen die een voertuig bezitten zoals de directeur van de Schaapskooi dat bezit. Een soort eindeloze motorcrossbaan. Maar wat hebben al dat zand, rotsen, afstanden en woestenij nu met Alfabetisme te maken?

Isolement
Garissa wordt ervaren als de rand van de beschaving, daarachter begint ontoegankelijkheid en isolement. Er leven 320.000 mensen. Ze trekken rond met vee. Zoals hun voorouders al duizenden jaren lang, ver weg van alle moderniteit. Andere manieren van bestaan dan pastoralisme zijn nauwelijks mogelijk in dit gebied. Meer dan de helft van de bevolking is nog geen 15 jaar oud en meer dan 80 procent gaat niet naar school. Het percentage analfabetisme ligt bij vrouwen het hoogst. Wel 94%.

Mobiel Koran onderricht
Achmed heeft wel gelijk, veel jonge herders krijgen Koran onderricht. Zogenaamde *Duksi* (koranleraren) trekken mee met de families en geven ‘s avonds les. Als het werk van het hoeden erop zit en de beesten weer veilig binnen de omheining van doorntakken zijn, krijgen de jonge herders les onder een boom. Hun schriften zijn planken die gehakt zijn uit boomstammen, platgekapt met de bijl en geschuurd met zand tot een glad oppervlak. Daarop leren ze de heilige letters schrijven van de naam van God, de gebeden, soms teksten. Inkt wordt gemaakt van inktbessen en houtskool. Een stokje is het penseel. Hele stukken koran tekst leren deze kinderen,

vooral de jongens, uit hun hoofd. Dit soort onderwijs gaat vooral uit van kopiëren. Nauwkeurig overnemen wat door de eeuwen heen wijsheid is gebleken. ‘’Waarheid is wat iemand met autoriteit me verteld heeft’’.

Nederlands onderwijs
Nederlands onderwijs is heel anders. Dat leert kinderen zelfstandig nadenken. Het leert ze kritisch vragen stellen. Met een groepje zelf antwoorden zoeken. Met een nadruk op het meervoud van antwoord. Meer soorten antwoorden zijn mogelijk. Meestal is er niet één waarheid. Voor verschillende meningen moeten we respect hebben. Bij een antwoord hoort verantwoordelijkheid.

Koran onderricht is opvoeding
De in Garissa aanwezige leraren vinden Koran onderricht belangrijk. Laat dat duidelijk zijn. Opvoeding kan niet zonder islam vinden zij. Een goed mens zijn = een goed moslim zijn. Een goed moslim zijn betekent leven als een goed mens. Hoe dat moet staat in de Koran. Soms moet daar aan uitgelegd worden. Bijvoorbeeld dat behalve alcohol ook alle andere bedwelmende, stemming veranderende middelen slecht zijn voor je ziele heil. Dat leer je in de Moskee.

Keuze voor modern onderwijs
Onderwijs in Kenia is traditioneler dan in Nederland. Rijtjes dreunen, overschrijven van het bord. Kritiekloos aanvaarden wat de meester zegt is nog lang niet uitgebannen. Toch is er een groot verschil met Duksi onderwijs. De in Garissa aanwezige leraren weten dat uit eigen ervaring. Velen hebben als kind zelf achter de camels en de geiten aangelopen. Totdat ze naar school gingen. Daar ging een wereld voor hen open. Hun hele huidige leven met hun positie als leraar hebben ze eraan te danken. Ze voelen dat het iets heel anders is dan Koran onderricht. ´´Koran onderricht en modern onderwijs kun je niet vermengen´´, zeggen ze.

Mobiel modern onderwijs?
Duksi onderwijs moderniseren is wel geprobeerd. Maar er zijn echter geen voorbeelden in subsahara Afrika die voldoende in de richting komen van de normen voor modern onderwijs. Dat is slecht nieuws voor die 80 % analfabete kinderen. Want alleen die 20 % die ergens een vaste woonplaats hebben kunnen dus naar school. Als er tenminste genoeg scholen gebouwd worden.

Groeten
Groeten deze week aan alle juffen en meesters van basisscholen. Nog eens een persoonlijke dank aan het team van de Horsthoekschool. Voor Nick, Joshua en Maas hadden we 10 kilo lesmateriaal in een koffertje op wieltjes (onze mobiele school) Dagelijks kregen de kids les van mamma. Uitstekend lesmateriaal!
We zijn dankbaar voor alle goede gevers voor Scholenbouw in Wajir. We hopen goed uitgelegd te hebben waarom de Stichting Welzijn Wajir het bevorderen van modern onderwijs zo belangrijk vindt. Fijn dat we regering en leraren in Wajir kunnen helpen in hun streven. Samen met hen willen we in de toekomst blijven studeren op andere manieren om herderskinderen toegang te geven tot modern onderwijs.

Outline analphabetisme

Outline analphabetisme